

Novosti Odsjeka za informacijske znanosti

broj 2, prosinac 2010.

Filozofskog fakulteta u Osijeku

sadržaj

uvodnik

- Znanstveno-stručni rad | 2 – 11
- Nastavne aktivnosti | 12 – 19
- Zanimljivosti iz informacijskih znanosti | 20 – 21
- Studentski kutak | 22 – 23
- Odsjek u brojkama | 24

Drugi broj Novosti Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku donosi prikaz rada Odsjeka u 2010. godini. U njima su nabrojene i opisane znanstvene i nastavne aktivnosti i projekti koji su u tijeku, a prikazana su i važnija događanja i postignuća studenata i nastavnika.

U želji da se ponudi uvid u novosti i zanimljivosti u području informacijskih znanosti, u ovom broju prikazat će se tema informacijske grafike i vizualizacije podataka. Na kraju Novosti svojim se radom u protekloj godini predstavlja i Klub studenata informacijskih znanosti „Libros“, a prostor je sačuvan i za naše diplomirane studente. U tijeku je osnivanje Alumni-udruge diplomiranih studenata knjižničarstva i informacijskih znanosti, pa donosimo i njihovo javljanje iz prakse. Na kraju ovog kratkog uвода može se reći da u 2010. godini, dvanaestoj godini djelovanja, aktivnosti Odsjeka i dalje prate njegovo poslanje: nastavnim radom i usavršavanjem studijskih programa profilirati informacijske stručnjake kompetentne odgovoriti zahtjevima informacijskog društva, a znanstvenim istraživanjima to društvo propitivati, vrednovati i pružati smjernice za njegov razvoj.

Maja Krtalić

Znanstveni projekti

Odsjek za informacijske znanosti sudjeluje u realizaciji nekoliko znanstvenih projekata koje finanira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: *Knjižna baština u fondovima hrvatskih knjižnica: izazovi otkrivanja i interpretacije, Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: akademske i narodne knjižnice te Digitalna knjižnica hrvatske baštine tiskane do 1800.: izvedbene pretpostavke*.

Članovi Odsjeka sudjeluju i u pripremi međunarodnog projekta *The Language of Bindings* u suradnji s ustanovom Ligatus Research Centre iz Londona. Cilj je projekta razviti online alat za opis uveza starih knjiga, stvoriti višejezični rječnik stručnih termina s područja uveza knjižne baštine te opisati i predstaviti određeni broj uveza knjiga iz fondova europskih knjižnica i time stvoriti relevantnu bazu podataka iz tog područja.

Jedan od članova Odsjeka, Boris Badurina, sudjelovao je u projektu *NTHU Memory Net*. Radi se

o projektu izrade digitalne zbirke povodom 100 godišnjice tajvanskog sveučilišta Tsing Hua (National Tsing Hua University) u organizaciji sveučilišne knjižnice Tsing Hua. Zbirka sadržajno pokriva povijest sveučilišta te predstavlja svojevrstu online monografiju odnosno bazu znanja o Sveučilištu. Taj je projekt nastavak prethodnih projekata *Global Memory Net* i *World Heritage Memory Net*, obaju pod vodstvom prof. emer. Ching-Chih Chen sa Simmons College u Bostonu. Boris Badurina radio je na tehničkoj prilagodbi sustava i boravio u Tajvanu.

Članovi Odsjeka uključeni su u projekte realizacije triju digitalnih zbirki. Digitalna zbirka *Edicija* nastala je u okviru prethodno spomenutog znanstvenog projekta *Digitalna knjižnica hrvatske baštine tiskane do 1800. Edicija* je digitalna knjižnica hrvatske tiskane baštine namijenjena istraživačima starije hrvatske književnosti, povjesničarima hrvatskog jezika,

povjesničarima knjige, nakladništva i tiskarstva te znanstvenicima i studentima srodnih znanstvenih građa. Dostupna je na adresi <http://web.ffos.hr/EDICIJA>.

Slijedeća digitalna zbirka usmjerena je prema prezentaciji bibliografske obrade baštine, a također nastaje u okviru znanstvenog projekta *Organizacija, očuvanje i uporaba hrvatske knjižne baštine*. Trenutno je u njoj ponuđeno mrežno izdanje *Bibliografija o arhivima, čitaonicama, knjižnicama i muzejima: napisi iz riječkih i sisačkih hrvatskih novina od 1900. do 1999. na području današnjih županija Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske* autorice Katice Tadić. Bibliografija je dostupna na adresi <http://web.ffos.hr/BKT>. U suradnji s Muzejom Slavonije Osijek članovi Odsjeka rade na stvaranju digitalne zbirke povjesnih novina na području grada Osijeka pod nazivom Identitet grada. Više informacija o tom projektu dostupno je na adresi <http://web.ffos.hr/identitetgrada>.

Projekt *Knjižna baština u fondovima hrvatskih knjižnica: izazovi otkrivanja i interpretacije* (šifra projekta 122-2691220-1012), odobren i finansijski podupiran od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, započeo je s radom 2007. godine. Voditeljicom je projekta sve do odlaska u mirovinu bila izv. prof. dr. sc. Dora Sečić.

U lipnju 2008. godine voditeljstvo projekta preuzima doc. dr. sc. Jelena Lakuš. Istraživači suradnici na tom projektu od samog su početka mr. sc. Vera Erl, mr. sc. Ivanka Kuić, mr. sc. Jelica Leščić i dr. sc. Ivica Zvonar, kojima se 2008. godine pridružuju mr. sc. Anita Papić i Snježana Stanarević, prof. Projekt je dio dugoročnog programa

Knjižna baština u fondovima hrvatskih knjižnica:

posvećenog organizaciji, interpretaciji i očuvanju hrvatske knjižne baštine, a neposredni su mu ciljevi istraživanje povijesti hrvatskih knjižnica, osobito pojedinih privatnih i spomeničkih knjižnica i legata, ali i crkvenih, državnih i javnih knjižnica, zatim istraživanje razvoja, utjecaja i međusobnih dodira hrvatskih i drugih europskih knjižnica i knjižničara u 19. i 20. stoljeću, proučavanje života i djela poznatih hrvatskih knjižničara, kao i istraživanje starih klasifikacijskih sustava.

U tom su smjeru išla i područja zanimanja istraživača uključenih u projekt. Na području istraživanja

povijesti hrvatskih knjižnica osobito je vrijedna znanstvena monografija Dore Sečić (*Kraljevska sveučilišna knjižnica u Zagrebu: razvoj i djelovanje srednjoeuropske knjižnice od 1874. do 1918.*), doktorska disertacija Marine Vinaj *Knjižnica obitelji Prandau-Normann: baština koja povozuje i obvezuje*, koja je u završnoj fazi izrade, istraživanja Ivanke Kuić o povijesti privatnih građanskih knjižnica u Splitu provedena u okviru doktorske disertacije u izradi *Recepacija knjige u Splitu za vrijeme druge austrijske uprave: 1814.-1918.*, kao i neki kraći radovi, poput rada Ivice Zvonara o knjižnici Odsjeka za povjesne znanosti Zavoda za

Digitalna knjižnica hrvatske baštine tiskane do 1800.: izvedbene pretpostavke

Projekt *Digitalna knjižnica hrvatske baštine tiskane do 1800.: izvedbene pretpostavke* (šifra projekta 122-2691220-3043) pokrenut je s ciljem osmišljavanja, stvaranja i razvijanja digitalne zbirke koja će omogućiti inovativan pristup izvornoj tiskanoj gradi koristeći komparativne prednosti novog medija, primjerice brz uvid u sadržaj, pretraživanje djela prema autoru, narječju, tiskaru, godini, gradu objavljivanja itd. Od početka se razmišljalo i o sustavu koji bi omogućio pretraživanje cjelovite zbirke prema ključnim pojmovima, čime bi se sadržaju dodala nova vrijednost. Prve tri godine rada na ovom projektu u cijelosti su bile posvećene propitivanju mogućnosti i stvaranju predviđaja za realizaciju baštinske digitalne zbirke. Projektni tim usredotočio na tri temeljna problema: izradu prioriteta digitalizacije, proširivanje tima kompetentnim suradnicima i, napisljetu, osmišljavanje optimalnog načina prezentacije digitaliziranih sadržaja. Neke od važnijih obavljenih predrađeni bile su sljedeće: konzultirane su

nacionalne i regionalne bibliografije, kao i prilozi u znanstvenim i stručnim publikacijama, te je komplirana jedinstvena bibliografija hrvatskih knjiga tiskanih kajkavštinom i štokavštinom do 1800., definirani su inicijalni prioriteti objavljivanja djela u digitalnoj zbirci; prednost su dobila kraća djela interdisciplinarme naravi koja nisu dostupna u hrvatskim knjižnicama, kontinuirano su praćena i implementirana nova tehnološka dostignuća, kao i sve važnije mrežne stranice na kojima su pohranjene digitalne zbirke; uspostavljena je saradnja s nekoliko domaćih i inozemnih baštinskih ustanova, studenti Odsjeka za informacijske znanosti obučeni su za rad na poslovima digitalizacije i korekture OCR-a. Sljedeći niz predradnji obuhvatio je definiranje kriterija pretraživanja i mogućnosti povezivanja različitih digitaliziranih naslova unutar zbirke, pisanje kritičkih pogovora digitaliziranim djelima, izradu bibliografskih opisa sukladno ISBDA-standardu i sl. Napisljetu je osmišljena konačna organizacija

digitaliziranih sadržaja zbirke koja se korisnicima prezentira kroz pet slojeva (fizički organiziranih kao pet ekrana): 1. preslika stranice (JPG) s mogućnošću ispisa, 2. usporedni tekst grafički povezan s preslikom stranice (OCR) s mogućnošću ispisa, 3. tekst „izdvojen“ iz izvornika i organiziran u logičke cjeline, 4. enkodirani tekst (TEI) s mogućnošću vođenog pretraživanja, 5. kritički pogovor koji sumira postojeća znanja o digitaliziranom djelu. Sustav prikazan je na LAMP-platformi (Linux, Apache, MySql, PHP). Za upravljanje mrežnim sadržajima koristi se tehnologija AJAX.

Opisani rad na projektu okrunjen je 24. svibnja 2010. godine, kada je znanstvenoj zajednici omogućen pristup Ediciji, digitalnoj knjižnici hrvatske tiskane baštine (<http://web.ffos.hr/EDICIJA>). Projektni tim buduće aktivnosti usmjerava prema kontinuiranom i sustavnom proširivanju sadržaja zbirke i u razvijanju sustava prezentacije i pretraživanja.

Zoran Velagić

izazovi otkrivanja i interpretacije

povjesne i društvene znanosti HAZU-a u Zagrebu u razdoblju od 1948. do 2008. godine. Također, provedena su i istraživanja vezana uz čitateljska društva prve polovice 19. stoljeća u Dalmaciji (Jelena Lakuš), kao i uz povijest klasifikacijskog sustava Knjižnice HAZU-a (Jelica Leščić). Na području proučavanja života i djela poznatih hrvatskih knjižničara posebno je vrijedan rad Dore Sečić o životu i knjižničarskom djelovanju nekadašnjeg ravnatelja NSK-a Velimira Deželića, kao i rad Vere Erl o životu i djelu osječke knjižničarke Marije Malbaše, koji će uskoro izaći u nizu Hrvatski knjižničari u Nakladi Benja. Jednako su vrijedni i radovi Ivice Zvonara o Ivici Kostrenčiću, Ivi Pilaru i Ivanu

Krstitelju Tkalčiću. Nadalje, započelo se i s izradom bibliografije o povijesti hrvatskoga knjižničarstva, knjižnica i hrvatskih knjižničara (Dora Sečić), koja se velikim dijelom zasniva na bibliografskim podacima koje je projektnom timu ustupila mr. sc. Tatjana Radauš, a koji se najvećim dijelom još uvijek nalaze u obliku opsežne kartoteke. Uspješno je proveden i projekt digitalizacije Osječke bibliografije Marije Malbaše, u kojemu su sudjelovali i studenti Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku. Osječka bibliografija Marije Malbaše predstavlja katalog zavičajne zbirke Essekiana i dostupna je na mrežnim stranicama Muzeja Slavonije (<http://mso.hr/essekiana/>). Priređeno je i mrežno izdanje bibliografije Katice Tadić (*Bibliografija o arhivima,*

čitaonicama, knjižnicama i muzejima: napisi iz riječkih i sušačkih hrvatskih novina od 1900. do 1999. na području današnjih županija Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske), dostupne na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Osijeku (<http://web.ffos.hr/BKT/>). Navedeni, kao i drugi radovi nastali u okviru projekta, temeljeni ponajprije na proučavanju arhivske građe o hrvatskoj knjizi, knjižnicama i knjižničarima, kao i proučavanju sačuvanih knjižnih zbirki, vrlo su vrijedan doprinos poznavanju i interpretaciji hrvatske knjižne baštine te će svakako pomoći prevladavanju fragmentarnosti na području povijesti hrvatskih knjižnica i knjižničarstva te stvoriti pretpostavke za izradu znanstvenih sinteza tog područja koje još uvijek nedostaju.

Jelena Lakuš

Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: narodne i akademske knjižnice

Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: narodne i akademske knjižnice projekt je odobren i finansiran od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (šifra projekta 122-1221210-0759). Projekt je pokrenut 2007. godine. Voditeljica je projekta izv. prof. dr. sc. Kornelija Petr Balog, a suradnici su na projektu dr. sc. Boris Badurina, dr. sc. Maja Krtalić, mr. sc. Martina Dragiša Ivanović, mr. sc. Jadranka Lisek, mr. sc. Sanja Pavlaković (do 2009.), mr. sc. Ivan Pehar i Kristina Feldvari (od 2009.). Ciljevi su projekta istražiti stavove, pripremljenost i spremnost djelatnika hrvatskih narodnih i akademske knjižnice za provođenje postupaka vezanih uz mjerjenje uspješnosti poslovanja, izdvojiti dimenzije uspješnosti te ponuditi mjere uspješnosti za narodne i akademske knjižnice. Projektom se nastoje prikupiti statistički podaci o stanju u knjižnicama i stavovima djelatnika narodnih i akademske knjižnica Hrvatske o postupcima mjerjenja uspješnosti, definirati dimenzije uspješnosti koje će ukazati na razlike između akademske i narodnih knjižnica, pokazati razlike u stavovima između ravnatelja i djelatnika knjižnica te utjecati na pozitivniji stav knjižničara prema provođenju mjerjenja uspješnosti. Kako je projekt prвobitno planiran na pet godina (odobren na tri), u prve smo tri godine odlučili smanjiti opseg istraživanja (6 županija umjesto cijele Hrvatske). U 2010. godini dobili smo odobrenje produžetka projekta od srpnja do prosinca iste godine, ali uz smanjenje finansijske potpore. Unatoč tomu, sudionici projekta već su na početku 2010. godine razradili plan za obuhvat ostatka Hrvatske (anketama i intervjui). Tijekom 2010. godine na projektu se nastavio rad s anketiranjem ostatka hrvatske knjižnične

zajednice, a nastavilo se i s intervjuiranjem ravnatelja narodnih i voditelja visokoškolskih knjižnica. Intervjuirano je 23 članka sljedećih knjižnica:

- Katolički bogoslovni fakultet Zagreb
- Agronomski fakultet Zagreb
- Ekonomski fakultet Zagreb
- Prirodoslovno-matematički fakultet Zagreb
 - Središnja knjižnica za fiziku
 - Središnja kemijska knjižnica
 - Knjižnica geofizičkog odsjeka
 - Središnja geološka knjižnica
- Učiteljski fakultet Zagreb
- Filozofski fakultet Zagreb
- Sveučilišna knjižnica Rijeka
- Gradska knjižnica Koprivnica
- Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
- Knjižnica "Nikola Zrinski" Čakovec
- Gradska knjižnica i čitaonica Pula
- Gradska knjižnica "Ivan Goran Kovačić" Karlovac
- Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić" Šibenik
- Knjižnice grada Zagreba
- Samostalna narodna knjižnica Gospić
- Gradska knjižnica Rijeka
- Gradska knjižnica "Metel Ožegović" Varaždin
- Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
- Gradska knjižnica Poreč
- Gradska knjižnica i čitaonica Požega

Tijekom 2010. godine suradnici na projektu sudjelovali su u radu skupova i konferencija, dovršavali doktorske disertacije i radove u domaćim i inozemnim časopisima, a objavljen je i jedan udžbenik na temu vrednovanja visokoškolskih knjižnica. Bibliografija projekta dostupna je u *Hrvatskoj znanstvenoj bibliografiji* (<http://bib.irb.hr/pregledi>).

Kornelija Petr Balog

U 2010. godini članovi Odsjeka za informacijske znanosti sudjelovali su na sljedećim znanstvenim i stručnim skupovima i konferencijama:

BOBCATSSS

**25. do 27. siječnja 2010.
Parma, Italija**

BOBCATSSS je godišnja međunarodna konferencija koja se održava od 1993. godine. Svake godine organiziraju studenti i profesori s knjižničarskih škola iz dviju europskih država. Godine 2008. konferenciju su organizirali Odsjek za informacijske znanosti iz Osijeka i Odjel za knjižničarstvo iz Zadra te Institut za knjižničarstvo i informacijsku znanost Sveučilišta Humboldt u Berlinu i Odsjek za informacijsku znanost Sveučilišta u Potsdamu.

Tema ovogodišnje konferencije bila je *Bridging the digital divide: libraries providing access for all?* Na njoj su sudjelovali Maja Krtalić, Damir Hasenay i studentica Josipa Bašić izlaganjem na temu *What is worth of digitizing?: the selection criteria*. Kornelija Petr Balog i studentice Tihana Pavić i Marinela Šmider održale su izlaganje na temu *Difficulties in accessing information in libraries: pilot study of Osijek library customers*. Studentice Knjižničarstva iz Zadra Maja Markulić i Martina Vrkić pod mentorstvom Damira Hasenaya i Maje Krtalić predstavile su se posterom na temu *Private library collection Pavle Tekavčić – solutions for efficient preservation management and use*, koji je ujedno osvojio prvu nagradu za poster-izlaganje.

Tomislav Jakopac i studenti Biljana Đaković i Martina Ferko sudjelovali su poster-izlaganjem na temu *Cultural institutions in Osijek map by OpenStreetMap Project*.

Više informacija o ovoj konferenciji dostupno je na adresi <http://bobcatsss2010.unipr.it/>.

SUDJELOVANJA NA ZNANSTVENIM I STRUČNIM SKUPOVIMA I KONFERENCIJAMA

ZNANSTVENI SKUP O FRA ANTUNU BAĆIĆU

14. i 15. travnja 2010.
Slavonski Brod – Našice

Skup su organizirali Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Hrvatski institut za povijest u Zagrebu – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, Zavičajni muzej Našice, Ogranak Matice hrvatske u Našicama te Gradska knjižnica Slavonski Brod.

Na drugom danu skupa održanom u Našicama sudjelovali su Damir Hasenay i Dražen Kušen izlaganjem o intelektualnoj i materijalnoj zaštiti kao preduvjetu za korištenje arhivskoga gradiva na primjeru samostanskoga arhiva u Našicama.

LIDA, 24. do 28. svibnja 2010., Zadar

Konferencija LIDA (*Libraries in the Digital Age*) održava se od 2000. godine, a njezin je cilj pratiti i prikazati promjene i izazove s kojima se suočavaju knjižnice i informacijski sustavi u digitalnom okružju.

Konferencija se održavala svake godine od 2000. godine u organizaciji Odsjeka za informacijske znanosti Sveučilišta u Osijeku te Škole za komunikacijske, informacijske i knjižnične studije Sveučilišta Rutgers, SAD. Od 2010. godine konferencija se održava svake druge godine u organizaciji Odjela za knjižničarstvo u Zadru te Sveučilišta Rutgers.

Dvije glavne teme ovogodišnje konferencije bile su *Digital scholarship: support by digital libraries* i *Digital natives: challenges and innovations in reaching out to digital born generations*. Na ovogodišnjoj konferenciji izlagali su Zoran Velagić, Tomislav Jakopec i Boris Bosančić na temu *Potentials of digitized contents: presentation of Edicia – digital library*

of Croatian printed heritage. Boris Bosančić i Marijana Tomić održali su radionicu na temu *Early printed books in research process: meeting specific needs of researchers of Croatian glagolitic early printed books using the TEI (Text Encoding Initiative)*.

Panel-raspovrdu pod naslovom *Digital Natives: Who are they and who can educate them?* vodili su Tomislav Jakopec, Biljana Đaković, Martina Ferko, Cathal Hoare, Tanja Merčun, Jadranka Stojanovski i Romana Jadrijević. Josipa Selthofer, Anita Papić i student Igor Ignjačić sudjelovali su poster-izlaganjem na temu *Digital native's (in)formal learning environment*, te osvojili nagradu za najbolji poster. Tomislav Jakopec puredio je poster-izlaganje sa studentima Ivanom Čadovskom i Tihomirom Vranješom na temu *Google generation: myth or reality?*, dok je tema postera sa studenticama Majom Janić i Tenom Tomaš bila *ICT for managing digital content*. Više informacija dostupno je na adresi <http://web.ffos.hr/lida/>.

32. međunarodna konferencija Information Technology Interfaces ITI 2010

21. do 24. lipnja 2010., Cavtat

Information Technology Interfaces ITI znanstvena je multidisciplinarna konferencija koja se održava od 1974. godine, u početku pod nazivom *Computer at the University*, a 1990. njezin naziv mijenja se u sadašnji. Konferenciju organizira Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar SRCE. Konferencija je godišnja te se redovito od

1980. godine održava u Cavtatu. Misija je konferencije promoviranje komunikacije i interakcije među istraživačima uključenim u razvoj i aplikaciju metoda i tehnika unutar informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Svake se godine, osim stalnih tema, nudi i posebna tema (engl. *special topic*). Godine 2010. posebna tema bila je *Language te-*

chnologies: an infrastructure for information society. Na konferenciji je sudjelovala Gordana Dukić izlaganjem dvaju znanstvenih radova: *Internet use by Croatian managers* i *Knowledge management: information and communication technologies usage in scottish and croatian students*. Više informacija dostupno je na adresi <http://iti.srce.hr/>.

76. IFLA-ina generalna konferencija i skupština

**10. do 15. kolovoza 2010.
Göteborg, Švedska**

IFLA (*Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova*) svake godine održava generalnu konferenciju i skupštinu.

Konferencija je sama po sebi vrlo bogata sadržajem i podijeljena na niz paralelnih izlaganja i radionica tematski vezanih za IFLA-ine sekcije i radne grupe te na nekoliko pretkonferencija i tzv. satelitskih sastanaka.

Ovogodišnja opća tema bila je *Open access to knowledge – promoting sustainable progress*.

Na konferenciji su sudjelovali Damir Hasenay i Maja Krtalić izlaganjem na temu *Disaster and after. What have Croatian libraries learned about preservation and disaster management after the war experience?*

Izlaganje je održano u okviru tematske skupine *Zaštita i održivost* u organizaciji IFLA-ine Sekcije za zaštitu.

Više informacija dostupno je na adresi <http://www.ifla.org/ifla76>.

21. konferencija CECIIS 2010

22. do 24. rujna 2010.

Varaždin

Central European Conference on Information and Intelligent Systems međunarodna je znanstvena konferencija posvećena informacijskim i intelligentnim sustavima.

Ta je konferencija jedna od najznačajnijih znanstvenih konferencija u području primijenjenih informacijskih znanosti u Hrvatskoj i široj regiji. Organizira ju Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike u Varaždinu.

Središnja tema CECIIS-a 2010. bila je *service science*. Na konferenciji je sudjelovala Gordana Dukić izlažući znanstveni rad *Eastern Croatian managers' readiness for the information society*.

Više informacija dostupno je na adresi <http://www.ceciis.foi.hr/cms/>.

Interdisciplinarna Ljetna škola, Okrugli stol i Radionica iz računalne lingvistike, kognitivnih i informacijskih znanosti

22. kolovoza do 3. rujna 2010., Zadar

Ova je ljetna škola bila posvećena interdisciplinarnom pristupu jeziku, kognitivnom sustavu i računalnoj znanosti te je obuhvatila sljedeće teme: jezični izvori, tehnologije i standardi za digitalno označavanje; računalni pristupi obradi i analizi jezika; računalno modeliranje kognitivnih aspekata jezika. Na njoj

su sudjelovali Boris Bosančić, Marijana Tomić i Tomislav Jakopac koji su održali radionicu na temu *Text encoding of Croatian glagolitic early printed books in digital library environment*.

Više informacija dostupno je na adresi <http://ling.unizd.hr/~cls2010/index.hr.html>.

Vallis aurea

**3. rujna 2010.
Požega**

2. međunarodna konferencija *Vallis aurea* održana u Požegi posvećena je interdisciplinarnom pristupu rješavanja problema regionalnoga razvoja.

Na konferenciji je sudjelovala Kristina Feldvari izlaganjem na temu *Digital repository: possibility of institutional data storage (Digitalni rezitorij: mogućnost pohrane institucionalnih podataka)*.

Više informacija dostupno je na adresi <http://www.vup.hr/va/>.

6. međunarodni stručni skup

**Knjižnica – središte
znanja i zabave**

**16. i 17. rujna 2010.
Karlovac**

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca u suradnji s Knjižnicom Mirana Jarca iz Novog Mesta u okviru projekta prekogranične kulturne suradnje između Hrvatske i Slovenije pod nazivom *Besede i riječi* (BeRi) organizirala je dvodnevni međunarodni stručni skup na temu *Knjižnica – središte znanja i zabave*. Snježana Stanarević, Siniša Petković i Darko Lacović sudjelovali su izlaganjem na temu *Petnaest godina djelovanja Austrijske čitaonice pri Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek*.

37. skupština Hrvatskog knjižničarskog društva

29. rujna do 2. listopada 2010.

Tuheljske Toplice

Hrvatsko knjižničarsko društvo održava svake druge godine svoju skupštinu uz koju se redovito organizira i stručni skup. Tema stručnog dijela skupštine bila je *Knjižnica u zajednici*. Izlaganjem na temu *Percepcija kvalitete „iznutra“: razgovori s ravnateljima narodnih i voditeljima visokoškolskih knjižnica* sudjelovali su Kornelija Petr Balog, Martina Dragija Ivanović i Kristina Feldvari.

44. savjetovanje Hrvatskog arhivističkog društva

**20. do 22. listopada 2010.
Slavonski Brod**

Hrvatsko arhivističko društvo organiziralo je savjetovanje naslovljeno *Kako poboljšati sustav zaštite?*

Na njemu su sudjelovali Maja Krtalić, Damir Hasenay i Iva Gobić Vitolović izlaganjem na temu *Organizacija i planiranje materijalne zaštite arhivskog gradiva*. Više informacija dostupno je na adresi <http://www.had-info.hr/>.

**Znanstveni skup Fra Šimun Milinović (1835.-1910.).
Barski nadbiskup – Povijesne okolnosti i djelo**

23. listopada 2010., Split

Na ovom znanstvenom skupu izlagao je Zoran Velagić na temu *Intelektualno ozračje druge polovice 19. stoljeća i spisateljski rad fra Šimuna Milinovića*.

Konferencija TEI 2010

**11. do 13. studenoga 2010.
Zadar**

Na konferenciji TEI (*Text Encoding Initiative*) 2010. sudjelovao je Boris Bosančić.

**Međunarodni znanstveni skup
Fra Martin Nedić – život i djelo**

29. listopada 2010., Tolisa, BiH

U Tolisi je održan znanstveni skup posvećen fra Martinu Nediću. Na njemu je sudjelovala Kristina Feldvari izlaganjem na temu *Pseudonimi fra Martina Nedića*.

CUC 2010

15. do 17. studenoga 2010., Split

CARNet-ova korisnička konferencija (CARNet Users Conference – CUC) održava se od 1999. godine i predstavlja međunarodno godišnje okupljanje informatičkih stručnjaka i gospodarstvenika iz područja ICT-a te svih članova znanstvenoistraživačke zajednice u Republici Hrvatskoj.

Na 12. CARNet-ovoj korisničkoj konferenciji – CUC 2010, koja je posvećena temi *Novi izazovi*, sudjelo-

vali su studenti Kristina Orak, Ivana Furi i Božidar Glas pod stručnim vodstvom Tomislava Jakopeca u sklopu projekta očuvanja baštine koji vode Marina Vinaj, Damir Hasenay i Maja Krtalić. Izlaganje je bilo posvećeno temi *Digitalizacija izdanja novina Narodna obrana*. Na konferenciji je sudjelovala i Milijana Mičunović izlažući na temu *Sloboda kao učiteljica života: otvoreni i slobodni kod u sustavu visokoškolskog obrazovanja*.

**14. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji:
mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture**

17. do 19. studenoga 2010., Poreč

Seminar *Arhivi, knjižnice i muzeji* posvećen je istraživanju i poticanju suradnje među baštinskim ustanovama. Tema ovogodišnjeg seminara bila je *Izgradnja informacijskog krajobra*ka. Na seminaru su sudjelovali Maja Krtalić, Damir Hasenay i studentica Marija Bugarski izlaganjem naslovljenim *Mogućnosti suradnje arhiva, knjižnica i muzeja u zaštiti baštine* te Tena Tomaš i Boris Bosančić izla-

ganjem na temu *Zastupljenost shema metapodataka u institucijskim repozitorijima*. Članovi Odsjeka sudjelovali su i na radionicama.

U sklopu restauratorsko-konzervatorske radionice posvećene pasivnoj zaštiti pokretne kulturne baštine izlagali su studenti Davor Babić, Filip Delač, Tanja Grašić i Zoran Gvozdenović pod mentorstvom Dalmira Hasenaya i Maje Krtalić. Na

drugoj radionici *Linked data, the Semantic Web, and universal bibliographic control* sudjelovao je Boris Bosančić.

Poster-izlaganje *Nastavak projekta uređenja knjižnične građe Franjevačkog samostana Plehan: klasifikacija, signiranje i slaganje građe na police* priredile su studentice Marija Bugarski, Ivana Čadovska i Martina Ferko.

Objavljeni radovi članova Odsjeka u 2010. godini:

Znanstveni radovi

Aparac-Jelušić, Tatjana; Faletar Tanacković, Sanjica; Pehar Franjo. Struktura trostrukre uzvojnici AKM-a: bibliometrijska analiza priloga objavljenih u razdoblju od 1997. do 2007. // 13. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. / uredile Sanjica Faletar Tanacković i Mirna Willer. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 13-29.

Badurina, Boris; Dragija Ivanović, Martina; Krtalić, Maja. Vrednovanje knjižničnih službi i usluga akademskih i narodnih knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 47-63.

Bosančić, Boris. Online referentne usluge: pregled razvoja u teoriji i praktici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 64-86.

Dukić, Darko; Dukić, Gordana; Medarić, Davor. Eastern Croatian Managers' Readiness for the Information Society. // Proceedings of the 21st Central European Conference on Information and Intelligent Systems (CECIIS 2010) / ur. Aurer, Boris, Baća Miroslav, Markus Schatten. Varaždin: University of Zagreb - Faculty of Organization and Informatics, 2010. Str. 111-118.

Dukić, Gordana; Andrijanić, Goran. Analysis of Perception of Certain Employment Aspects, Work Conditions and Commitment Among Croatian Managers. // Interdisciplinary Management Research VI / ur. Bacher, Urban ; Barković, Dražen ; Dernoscheg, Karl-Heinz ; Lamza-Maronić, Maja ; Matić, Branko ; Pap, Norbert; Runzheimer, Bodo. Osijek : Faculty of Economics in Osijek, Ho-

chschule Pforzheim University, 2010. Str. 70-85.

Dukić, Gordana; Bojmić, Lovre. Internet Use by Croatian Managers. // Proceedings of the ITI 2010 / ur. Lazar-Stiffler, Vesna ; Jarec, Iva ; Bekic, Zoran. Zagreb : SRCE University Computing Centre, University of Zagreb, 2010. Str. 459-464.

Dukić, Gordana; Sesar, Ivana; Rob, Krunoslav. Decision Making Model on Bakery Product Range Based on Stochastic Sum-of-Ratios Fractional Programming. // Proceedings of the 5th International Congress "Flour - Bread '09" / ur. Ugarčić-Hardi, Žaneta. Osijek : University of J.J. Strossmayer in Osijek - Faculty of Food Technology in Osijek, 2010. Str. 167-176.

Dukić, Gordana; Sesar, Mate; Sesar, Ivana. Analysis of Consumer Attitudes Toward Puffed Pastry Products as Support to Marketing Management. // Proceedings of the 5th International Congress "Flour - Bread '09" / ur. Ugarčić-Hardi, Žaneta. Osijek : University of J.J. Strossmayer in Osijek - Faculty of Food Technology in Osijek, 2010. Str. 385-393.

Faletar Tanacković, Sanjica; Badurina, Boris. Suradnja baštinskih ustanova u Hrvatskoj : stanje i očekivanja. // 13. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. / uredile Sanjica Faletar Tanacković i Mirna Willer. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 30-61.

Hasenay, Damir; Krtalić, Maja. Disaster and After. What Have Croatian Libraries Learned About Preservation and Disaster Management After the

War Experience? // World Library and Information Congress, 76th IFLA General Conference and Assembly, 10-15 August 2010, Gothenburg, Sweden. URL: <http://www.ifla.org/files/hq/papers/ifla76/88-hasenay-en.pdf>

Hasenay Damir; Krtalić, Maja. Preservation of Newspapers: Theoretical Approaches and Practical Achievements.// Journal of Librarianship and Information Science 42, 4 (2010), Str. 245-255.

Koceva Komlenić, D.; Slačanac, V.; Hasenay, D.; Ugarčić-Hardi, Ž.; Jukić, M.; Tosenberger, M.; Krstanović, V. Effect of Sourdough Fermentation Processing Parameters on pH Values Changes During Bread Dough Fermentation. // Proceedings of the 5th International Congress "Flour - Bread '09" / ur. Ugarčić-Hardi, Žaneta. Osijek : University of J.J. Strossmayer in Osijek - Faculty of Food Technology in Osijek, 2010. Str. 385-393.

Lakuš, Jelena. Hrvatska pisana baština kao povijesni izvor : prigodna poezija i Austrijsko Carstvo u I. pol. 19. st. u Dalmaciji. // Kroatalogija, 1, (2)2010. (u tisku)

Lisek, Jadranka; Petr Balog, Kornešlja. Knjižničar e-animator: primjer primjene poslovne inteligencije. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 35-46.

Penny, Kay, I.; Dukić, Gordana; Dukić, Darko. Knowledge Management: Information and Communication Technologies Usage in Scottish and Croatian Students // Proceedings of the ITI 2010 / ur. Lazar-Stiffler, Vesna ; Jarec, Iva ; Bekic, Zoran. Zagreb : SRCE Uni-

versity Computing Centre, University of Zagreb, 2010. Str. 385-390.

Petr Balog, Kornelija; Pavić, Tihana; Šmider, Marinela. Difficulties in Accessing Information in Libraries : Pilot Study of Osijek Library Customers. // Bobcatss 2010: Bridging the Digital Divide: Libraries Providing Access for All?, Parma, Italy, 25.-27. 01. 2010. URL: <http://dspace-unipr.cilea.it/bitstream/1889/1281/1/Difficulties%20in%20accessing%20information%20in%20libraries%20%20pilot%20study%20of%20Osijek%20library%20customers.pdf>

Stanarević, Snježana. Ujednačenost opisivanja serijskih publikacija: analiza kataložnih zapisu iz skupnih kataloga hrvatskih knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1-4(2010), str. 101-119.

Velagić, Zoran. Pisac i autoritet. Bit autorstva i sustav autorizacije vjerskih knjiga u 18. stoljeću. Zagreb : Naklada Ljevak, 2010.

Velagić, Zoran. Reading Aloud: Between Oral and Literate Communication. // Friars, Nobles and Burghers – Sermons, Images and Prints. Studies of Culture and Society in Early-Modern Europe, In Memoriam István György Tóth / uredili László Kontler i Jaroslav Miller. Budimpešta; New York : CEU Press, 2010. Str. 379 – 388.

Willer, Mirna; Dunsire, Gordon; Bosančić, Boris. ISBD and Semantic Web. // JLIS.it – Italian Journal of Library and Information Science 1, 2(2010), str. 213-236.

Udžbenici

Petr Balog, Kornelija. Prema kulturni vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama. Osijek : Filozofski fakultet, 2010.

Petr Balog, Kornelija. Ishodi učenja Odsjeka za informacijske znanosti u Osijeku – rezultati istraživanja. // Ishodi učenja: priručnik za sveučilišne nastavnike / ur. Lončar-Vicković, Sanja ; Dolaček-Alduk, Zlata. Osijek : Sveučilište J. J. Strossmayera, 2010. Str. 103-117.

Stručni radovi

Bašić, Josipa; Hasenay, Damir; Krtalić, Maja. What is Worth of Digitizing?: the Selection Criteria. // Bobcatss 2010: Bridging the Digital Divide: Libraries Providing Access for All?, Parma, Italy, 25.-27.1.2010. URL: http://dspace-unipr.cilea.it/bitstream/1889/1283/1/Basic_paper.pdf

Bosančić, Boris. XML imenski prostori i povezivanje metapodatkovnih standarda baštinskih ustanova. // 13. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. / uredile Sanjica Faletar Tanacković i Mirna Willer. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 201-220.

Hasenay, Damir; Krtalić, Maja; Gobić Vitolović, Iva. Preservation and Conservation of Old Books. // Summer School in the Study of Old Books : Proceedings. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2010. Str. 279-299.

Lakuš, Jelena. Old Books, Bibliography and Its Research Possibilities. // Summer School in the Study of Old Books : Proceedings. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2010. Str. 119-144.

Velagić, Zoran. The Hidden Author: Forms of Authors' "I" at the Early Modern Front Pages.// Summer School in the Study of Old Books : Proceedings. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2010. Str. 45-73.

Prikazi i ostali radovi

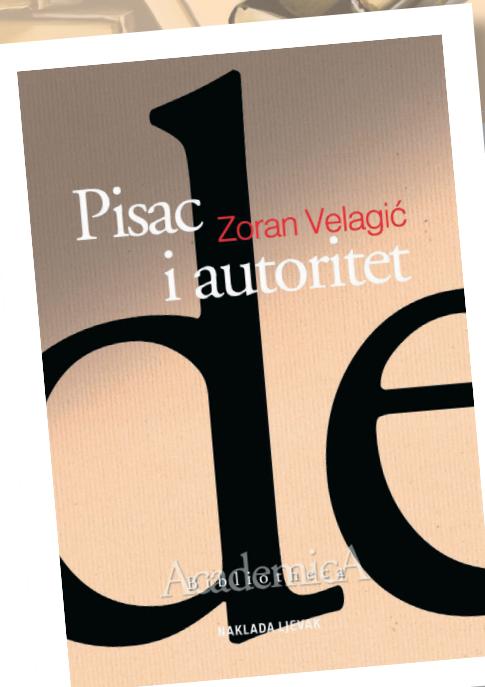
Lacović, Darko. Prikaz 12. godišnje / izborne skupštine Hrvatskog čitateljskog društva. // Hrčak 40-42 (2010).

Mičunović, M. Digital Himalaya: digitalni Krov Svijeta. // Novosti HKD 49(2010), str. 32.

Mičunović, M. Upoznajte svijet u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Osijeku. // Novosti HKD 47(2010), str. 13.

Stanarević, Snježana. Smjernice za knjižnične usluge za multikulturalne zajednice: s IFLA-inim Manifestom za multikulturalnu knjižnicu. 1. hrvatsko izd. prema 3. izd. izvornika. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 143-147.

Pregled sudjelovanja na skupovima i objavljenih radova priredila Maja Krtalić

Problematiziranje položaja sjeverno-hrvatskih pisaca 18. stoljeća u ovoj je knjizi potaknuto složenošću manifestacija autorstva u vjerskim djelima tiskanim narodnim jezikom. Cilj je djela odgovoriti na brojna intrigantna pitanja, npr. kako je moguće da se protivno odluci Tridentskoga koncila objavljuju anonimne vjerske knjige; zašto je ime autora često skriveno u pola retka naslovne stranice; zašto naslovnica ističe naslov djela ili ime pokrovitelja, a ne ime autora; zašto se stječe dojam da se autorsko ime na naslovnici knjige boji ostati usamljeno; zašto je autorsko „ja“ na neki način pristalo na autorsko „mi“ brojnih imena koja se pojavljuju u djelu; zašto na naslovnici najčešće piše da je knjiga „složena“, a ne napisana; zašto se sami autori za svoj rad najčešće koriste izrazom „slaganje“, a ne pisanje; zašto uporno ponavljaju da njihovo djelo nije originalna novina, nego još jedan prinos tradiciji kojoj pripadaju i zašto dokazuju da njihova djela, suvremenim rječnikom rečeno, nisu autorska djela?

Nova izdanja

Zoran Velagić

Pisac i autoritet. Bit autorstva i sustav autorizacije vjerskih knjiga u 18. stoljeću

Zagreb: Naklada Ljevak, 2010.

Odgovori na ta pitanja ponuđeni su kroz kontekstualizaciju pisaca u vremenski i prostorno definiranoj sredini, potom kroz sagleđavanje njihova profesionalnog poziva koji je uvjetovao i motive i prakse pisanja vjerskih djela i, naposlijetu, kroz analizu ideja o zadaćama pisca i teksta iznesenih u posvetama i predgovorima onodobnih tiskanih knjiga. Takav se pristup dijelom oslanja na koncepciju „funkcionalnog autora“ Michela Foucaulta i metodologiju razvidnu u djelima Roger Chartiera, a dijelom slijedi istraživački postupak koji se oslanja na proučavanje tzv. paratekstualnih elemenata (naslovnica, uvodnika, predgovora, bilješki, ilustracija i sl.). Spajanjem tih pristupa istraženi su i objašnjeni razlozi koji su omogućili objavljivanje anonimnih knjiga, uzmak piščeva „ja“, autorizaciju djela putem ustanove koju pisac predstavlja i doslovno preslikavanje društvene hijerarhije na naslovnice vjerskih djela te se pokušalo objasniti kako je takav sustav mogao djelovati na čitateljevu recepciju djela. Knjiga je podijeljena u dva temeljna dijela – poglavje o piscu i poglavje o autoritetu. Dio knjige posvećen piscu relativizira koncepcije originalnosti i individualnosti koje su i zakonski i u popularnoj predodžbi temeljni atributi autorskoga djela. Moderna koncepcija

autorstva nije ni univerzalna ni bezvremena, od stvarnog života pisanoga djela razdvaja ju golem jaz razvidan i u današnjoj primjeni zakona o autorskim pravima i u raspravama kojima je tema povjesni autor. Foucault-Chartierova koncepcija „funkcionalnog autora“, pisca čije je djelovanje bitno uvjetovano profesionalnim pozivom i sredinom u kojoj stvara, tim se istraživanjima pokazala kao jedini zadovoljavajući model kojim se mogu objasniti pišćeve interakcije s neposrednim okružjem.

U drugom dijelu knjige, posvećenom autoritetu, analiziran je sustav autorizacije osamnaestostoljetne vjerske knjige. Hijerarhija naslovne stranice, primjerice, s istaknutim imenom biskupa pokrovitelja i skrivenim redovnikom piscem ili hijerarhija koja ističe općeprihvaćene kršćanske vrijednosti ponovno prikrivajući ime autora, sustav posvećivanja djela dostojanstvenicima u kojemu se pokroviteljevu imenu pridaže zadaća autorizacije djela, često posvećivanje knjiga svećima, što svjedoči da je uobičajeno shvaćanje posvete kao njezine razmjene za materijalne dobrobiti u slučaju vjerske književnosti pogrešno, a naposlijetu i žive veze i brojna poznanstva među hrvatskim piscima 18. stoljeća, svjedoče da iza tiskane knjige nije stajao usamljeni pisac, nego ustanova koju je predstavljao.

Kornelija Petr Balog

Prema kulturi vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama

Osijek: Filozofski fakultet, 2010.

Sveučilišni udžbenik *Prema kulturi vrednovanja u visokoškolskim knjižnicama* nastao je prvenstveno iz potrebe da se hrvatskoj knjižničnoj visokoškolskoj zajednici ponudi priručnik koji na hrvatskom jeziku daje pregled metoda, tehnika i postupaka vezanih uz problematiku mjerjenja uspješnosti u području visokoškolskih knjižnica.

No s obzirom na rastuću studentsku populaciju i uvođenje kolegija na temu vrednovanja informacijskih ustanova na fakultete koji educiraju buduće stručnjake iz područja informacijskih znanosti, taj je sadržaj prezentiran u obliku sveučilišnog udžbenika, tj. stilski je prilagođen studentskoj populaciji.

Udžbenik je jednim dijelom izrastao iz autoričine doktorske disertacije, no osvremenjen je novim prilozima i spoznajama koje disertacija ne nudi čitateljima.

Udžbenik sadržaj prezentira kroz četiri poglavlja: *Znanost i društveni razvoj, Teorijsko-metodološka ishodišta vrednovanja uspješnosti visokoškolskih knjižnica, Vrednovanje u kontekstu poslovanja visokoškolskih knjižnica te Metodološki aspekti i mogući pristup vrednovanju uspješnosti poslovanja u hrvatskim visokoškolskim knjižnicama.*

Udžbenik donosi i 12 priloga, od kojih je najvažnije istaknuti prijevod pokazatelja uspješnosti preuzetih iz 2. izdanja tzv. IFLA-inog priručnika (Poll, R.; Boekhorst, P. te. Measuring quality: performance measurement in libraries. 2nd revised ed. München: Saur, 2007.).

Usto, valja napomenuti da se među tim pokazateljima nalaze i pokazatelji za narodne knjižnice te bi stoga za ovaj udžbenik moglo biti interesa i među knjižničarima iz narodnih knjižnica. Prof. dr. sc. Tatjana Aparac-Jelušić u recenziji ovog udžbenika ističe: „Postavljanje primjerenog terminološkog aparata jedan je od značajnih rezultata istraživačkoga rada autorice i za očekivati je njegovo korištenje u nastavnom i profesionalnom radu te daljnje problematiziranje novih koncepta

ta i tema. U ponuđenome rukopisu posebno mjesto zauzima pregledno i temeljito predstavljanje novih metoda i mjera koje se rabe u procesima vrednovanja uspješnosti poslovanja visokoškolskih knjižnica.

Držim stoga da će tekst pridonijeti jasnjem sagledavanju problematike vrednovanja te pomoći studentima i stručnjacima u praksi da razumiju i primijene one metode, kriterije i mjerila za koje utvrde da su primjereni ciljevima i zadacima koje nastoje ostvariti, bilo u procesu učenja i savladavanja nastavnoga gradiva ili u konkretnim radnim okruženjima u kojima se promiče kultura vrednovanja.“

Osvrt na stručne kolokvije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku u 2010. godini

Stručni kolokviji Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku održavaju se jedanput mjesечно. Uz povremene prekide organiziraju se od 2004. godine. Osnovni je cilj stručnih kolokvija poticanje komunikacije među informacijskim stručnjacima, razmjena stечenih iskustava te poticanje kontakta sa studentima. U okviru stručnih kolokvija tijekom 2010. godine viši asistent Odsjeka za informacijske znanosti dr. sc. Boris Badurina predstavio je rezultate istraživanja u okviru svoje doktorske disertacije pod naslovom *Model prihvaćanja novih tehnologija za učenje na daljinu na hrvatskim učilištima*. Novosti koje donosi Moodle 2.0 predstavio je pozvani predavač Ivica Matotek iz Odjela za podršku obrazovanju Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNet.

Studenti Odsjeka za informacijske znanosti na stručnom su kolokviju izložili studentske radevove kojima su sudjelovali

na međunarodnoj konferenciji *Bobcatss 2010.* u inozemstvu i na stručnim skupovima u Hrvatskoj, na seminaru *Arhivi, knjižnice, muzeji* te na CARNet-ovojoj korisničkoj konferenci - *CUC 2010.* Na ovogodišnjoj studentskoj konferenci *Bobcatss* (25.– 27. siječnja 2010., Parma, Italija) s temom *Bridging the digital divide: libraries providing access for all?* sudjelovali su sljedeći studenti: Tihana Pavić i Marinela Šmider pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Kornelije Petr Balog s radom *Difficulties in accessing information in libraries*; Ivana Čadovska i Tihomir Vranješ pod vodstvom mr. sc. Borisa Bosančića s posterom *Students' copyright protection in institutional repositories*; Biljana Đaković i Martina Ferko pod vodstvom asistenta Tomislava Jakopeca s posterom *Cultural institutions in Osijek: map by OpenStreetMap Project*. Četrnaest po redu seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske*

infrastrukture

(17.–19. studenoga 2010., Poreč) predstavili su na stručnom kolokviju studenti Filip Delač, Davor Babić i Marija Bugarski. Svoj rad *Digitalizacija izdanja novina Narodna obrana* s 12. CARNet-ove korisničke konferencije – *CUC 2010.* (15.–17. studenoga 2010., Split) na stručnom kolokviju predstavili su studenti Kristina Orak, Ivana Furi i Božidar Glas. Također, na stručnom kolokviju studenti su prikazali značajnije rezultate studentske prakse tijekom 2010. godine, i to u Franjevačkom samostanu u Mostaru studentica Tihomira Čop, u knjižnici Franjevačkog samostana Plehan u Slavonskom Brodu studentice Marija Cvek i Ines Horvat, u knjižnici Muzeja Valpovštine u Valpovu studentica Duška Burić, a u knjižnici Franjevačkog samostana u Tolisi u blizini Orašja studenti Maja Horvat, Ana Hefer i Iva Jukić.

Anita Papić

PILOT-PROJEKTI

Pilot-projekti obvezna su aktivnost u 3. semestru diplomskog studija Informatologije uvrštena u Nastavni plan i program. Nose 8 ECTS-bodova te podrazumijevaju samostalnu organizaciju, provedbu i predstavljanje rezultata pilot-projekta uz nadzor mentora. Cilj je pilot-projekata ostvariti konkretan i opipljiv rezultat, a u predlaganju tema za pilot-projekte mentori se vode načelima korisnosti rezultata projekata za studente, Odsjek i nastavni proces u cijelini, ali i za širu društvenu zajednicu. U 2010. godini realizirano je 12 pilot-projekata:

1. Citatna analiza završnih rada studenata Filozofskog fakulteta u Osijeku
2. Digitalni repozitorij Odsjeka za informacijske znanosti - nastavak rada
3. Istraživanje studentskog korištenja Moodlea
4. Izrada dokumentacije za kvantitativni i kvalitativni opis stanja knjižnične zbirke
5. Izrada mrežnog mesta programa primarne prevencije udruge Glazbeni program „Osječka škola“ i multimedijalnog CD-a „Neću drogu 3“
6. Izrada strateških dokumenata za knjižnicu Filozofskog fakulteta u Osijeku
7. Uređenje knjižnice Konzervatorskog odjela u Osijeku
8. Postavljanje tehnološko informatičke infrastrukture za potrebe upravljanja digitalnim sadržajem u mrežnom okruženju
9. Projekt kreiranja i razvoja zbirki diplomskih i završnih radova u okviru digitalnog repozitorija Odsjeka za informacijske znanosti
10. Struktura hrvatskih nakladničkih područja
11. Usporedna analiza menadžmenta i organizacije knjižnica
12. Digitalna zbirka sitnog tiska u Muzeju Slavonije Osijek

Diplomirani studenti u 2010. godini

Preddiplomski studij Informatologije

Student	Naslov završnog rada	Mentor
Aračić, Iva	Kulturološka uvjetovanost neverbalne komunikacije	Velagić, Zoran Komentor: Mičunović, Milijana
Bajić, Anita	Komparativna analiza tiskanih i mrežnih referentnih izvora za djecu	Lakuš, Jelena
Balaš, Maja	Participativna uloga društvenog softvera u knjižnicama: mogućnost implementacije	Dukić, Gordana Komentor: Papić, Anita
Balog, Marko	Informacijska arhitektura mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica	Petr Balog, Kornelija Komentor: Bosančić, Boris
Benić, Danijela	Cjeloživotno učenje knjižničara: komparativna analiza programa stručne izobrazbe u Hrvatskoj i u svijetu	Lakuš, Jelena
Brčina, Josip	Komuniciranje knjižnice s korisnicima putem pisanih i elektroničkih materijala	Dukić, Gordana
Bugarski, Marija	Zaštita građe od krađe: mjere sigurnosti i odnos prema knjizi	Hasenay, Damir Komentor: Krtalić, Maja
Cvek, Marija	Usporedba upotrebe i funkcionalnosti Blissove i UDK-klasifikacije	Petr Balog, Kornelija Komentor: Feldvari, Kristina
Čadovska, Ivana	Analiza digitalnih baštinskih zbirki kao vida elektroničkog nakladništva	Velagić, Zoran
Despot, Denis	Digitalizacija Osječke bibliografije Marije Malbaše	Hasenay, Damir Komentor: Badurina, Boris
Dizdarević, Dina	Komunikacijsko-etički principi u radu s knjižničnim korisnicima	Petr Balog, Kornelija Komentor: Stanarević, Snježana
Đaković, Biljana	Zaštita građe od kukaca – polazišta i dostignuća	Hasenay, Damir
Ferko, Martina	Uspostava mrežnog izdanja studentskog časopisa Libros	Velagić, Zoran Komentor: Jakopeč, Tomislav
Gonzurek, Toni	Knjižnične usluge za slijepce i slabovidne korisnike: od ideje do realizacije	Hasenay, Damir Komentor: Krtalić, Maja
Horvat, Ines	Struktura knjižnog fonda samostanske knjižnice Plehan	Velagić, Zoran
Ivanšić, Feđa	Informacijska ustanova na webu – radni model mrežne stranice sveučilišne knjižnice	Hasenay, Damir Komentor: Badurina, Boris
Jovanović, Iskra	Osječke novine Slavonische Presse kao izvor za povijest knjige	Velagić, Zoran
Klajić, Maja	XML u knjižnicama	Petr Balog, Kornelija Komentor: Bosančić, Boris
Kljajić, Ivona	Komunikacijske vještine knjižničara	Dukić, Gordana
Knežević, Božana	Povijest UDK i njezina primjena u hrvatskim knjižnicama	Petr Balog, Kornelija
Kolar, Matej	Instalacija i usporedba sustava pomoći pri učenju	Velagić, Zoran Komentor: Jakopeč, Tomislav
Kostadinović, Bojan	Zaštita filmske građe	Hasenay, Damir
Krivić, Martina	Povijest i razvoj online baza podataka	Hasenay, Damir Komentor: Badurina, Boris
Matusina, Petar	FRBR i prva skupina entiteta	Petr Balog, Kornelija Komentor: Feldvari, Kristina
Milanović, Dolores	Softverska rješenja za digitalizaciju sitnog tiska na primjeru Muzeja Slavonije	Dukić, Gordana Komentor: Papić, Anita

Molnar, Ana	Planiranje i upravljanje zaštitom u narodnim knjižnicama	Hasenay, Damir
Musović, Ana	Izvedbene pretpostavke grafičkog oblikovanja vizualnog identiteta – logotip časopisa studenata Informatologije Libros	Petr Balog, Kornelija Komentor: Selthofer, Josipa
Pejaković, Jasenka	Važnost komunikacije u odnosu korisnik-knjižničar	Dukić, Gordana
Plaščak, Martina	Online marketing knjižnica	Dukić, Gordana
Račman, Anita	Lepeza web-usluga visokoškolskih knjižnica s posebnim osvrtom na personalizirane usluge	Dukić, Gordana Komentor: Papić, Anita
Sesar, Dajana	Žene u svijetu knjige: čitateljice, spisateljice, vlasnice tiskara, knjigovežnica i knjižara	Lakuš, Jelena
Skaramuca, Sanja	NSK kao nacionalni bibliografski ured i hrvatska retrospektivna bibliografija: postignuća i perspektiva	Lakuš, Jelena
Sokić, Leo	Oblici i uloga komunikacije u marketingu informacijskih ustanova	Dukić, Gordana
Šabić, Ivan	Konzervacija i restauracija papirne građe – deacidifikacija i dolijevanje papirne kaše	Hasenay, Damir
Šehić, Silvana	Osobe sa senzornim oštećenjima: informacijske potrebe i knjižnične usluge	Petr Balog, Kornelija Komentor: Stanarević, Snježana
Šimunić, Zrinka	Edukacija korisnika o zaštiti knjižnične građe	Hasenay, Damir Komentor: Krtalić, Maja
Tot, Ana	Poslovni modeli u elektroničkom nakladništvu	Velagić, Zoran Komentor: Mičunović, Milijana
Vranješ, Tihomir	Digitalne zavičajne zbirke Essekiane Muzeja Slavonije	Petr Balog, Kornelija Komentor: Bosančić, Boris

Diplomski studij Informatologije

Datum obrane	Student	Naslov diplomskog rada	Mentor
15. 6. 2010.	Mitrić, Kristina	Edukacija korisnika knjižnice u pretraživanju baza podataka na primjeru knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku	Hasenay, Damir Komentor: Krtalić, Maja
15. 6. 2010.	Lukačević, Srđan	Komunikacijske vještine knjižničara: primjer Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek	Petr Balog, Kornelija
15. 6. 2010.	Jozić, Mirna	Mogućnosti primjene marketinga u narodnoj knjižnici s osvrtom na Gradsku knjižnicu Zadar	Dukić, Gordana
7. 7. 2010.	Blažević, Maja	E-marketing u hrvatskom nakladništvu	Dukić, Gordana
7. 7. 2010.	Tormaš, Tena	Sheme metapodataka u institucijskim repozitorijima	Lakuš, Jelena
7. 9. 2010.	Čuić, Blaženka	Mjerenje kvalitete knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku uz pomoć <i>balanced scorecarda</i>	Petr Balog, Kornelija
21. 9. 2010.	Seleš, Marin	Organizacija hodograma u komercijalnom nakladništvu	Barišić, Mario
20. 12. 2010.	Janić, Maja	Uloga metapodataka u zaštiti digitalnih dokumenata	Hasenay, Damir
22. 12. 2010.	Mišinec, Maja	Muzejska koncepcija knjižnice Muzeja Slavonije Osijek	Lakuš, Jelena komentor: Vinaj, Marina

Dvopredmetni* studij Knjižničarstva (po starom programu)

Datum obrane	Student	Naslov diplomskog rada	Mentor
14. 4. 2010.	Obradović, Ivana	Povijesni rad isusovaca u Požegi	Velagić Zoran
8. 7. 2010.	Kadoić, Jelena	Tiskarstvo i humanizam	Velagić, Zoran
29. 9. 2010.	Mihelčić, Jelena	Knjižarski i tiskarski oglasi u „Hrvatskom listu“ iz 1930.	Velagić, Zoran
3. 11. 2010.	Ključević, Sandra	Tiskopisna grada Osijeka 18. i 19. stoljeća na primjeru Osječke bibliografije	Lakuš Jelena
25. 11. 2010.	Žužul, Anela	Kultura čitanja: istraživanje provedeno u OŠ „Ivan Leko“ Proložac	Velagić, Zoran

* Navedeni su oni studenti čija je tema diplomskog rada bila iz knjižničarstva.

Studentska praksa

Praksa u knjižnici Franjevačkog samostana u Mostaru

Od kada je počelo uređivanje knjižnice Franjevačkog samostana u Mostaru 2005. godine, svake godine studenti s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku imaju priliku otpovudati na praksi ili volontiranje u Mostar.

Ove godine ta prilika pružena je kolegici Tihomiri Čop, studentici 2. godine diplomskog studija, i Mariji Bugarski, studentici 1. godine diplomskog studija.

Praksu u Mostaru odradile su i kolege s 3. godine preddiplomskog studija: Davor Babić, Marina Basić, Tanja Krstanović i Katarina Marjanović.

Naše putovanje započelo je 15. kolovoza 2010. u 20 sati, kada smo se kolegica Tihomira i ja ukrcale u autobus. S obzirom da se prije toga nismo poznavale, velik dio

puta iskoristile smo za upoznavanje i razgovor iz kojeg smo shvatile da imamo mnogo toga zajedničkog. U ranim jutarnjim satima stigle smo u Mostar, gdje nas je već čekao nasmiješeni fra Ante Marić, voditelj knjižnice, koji nas je odvezao u Franjevački samostan sv. Petra i Pavla kako bi nam pokazao knjižnicu u kojoj ćemo raditi sljedeća dva tjedna. Knjižnica je osnovana 1890. godine, kad i Franjevački samostan sv. Petra i Pavla. Svoje knjiško blago, kao i opstanak za vrijeme ratnih zbivanja u 20. stoljeću, knjižnica

zahvaljuje fratrima koji su nesobično zalagali svoje živote da ju očuvaju. Najveći dio fonda sastoji se od darova hercegovačkih fratar, a za vrijeme rata knjižnica je bila uništена i knjižni fond zadobio je mnoga oštećenja zbog neadekvatnoga smještaja.

Obnova knjižnice započela je 2005. godine i još uvijek traje. Na Uskrs 2007. godine javnosti je na uvid izložen obnovljeni prostor franjevačke

knjižnice u potpunosti je obnovljen i knjižnica je podijeljena na dva kata. Prilikom uređivanja prostora knjižnice mislilo se na sve aspekte zaštite građe, tako da je knjižnica opremljena ovlaživačima i ovlaživačima zraka i knjige se čuvaju u kontroliranom okruženju s uskladenom temperaturom i relativnom vlažnošću.

Knjige koje su bile jako oštećene, a imaju veliku povijesnu vrijednost, po-

slane su na restauraciju kako bi se obnovile i izložile korisnicima.

Na prvom katu knjižnice nalazi se čitaonica u kojoj će se korisnici moći koristiti knjižnom građom.

Osim toga, tu se nalazi i prijemni pult, kao i prostor u kojem je pohranjena periodika koja će se korisnicima nuditi na korištenje. Kat

niže nalaze se kompaktusi u kojima je smještena građa unesena u Biblio.NET. Kolegica Tihomira i ja radile smo na katalogizaciji knjižnične građe u Biblio.NET-u. To je bilo prvi put da smo se susrele s tim programom i radije pomoći njega, tako da je bilo jako zanimljivo naučiti nešto novo.

Prvo smo unosile brojve časopisa kako bismo popunile godišta, a kada smo se izvježbale u tome, knjižničarka Zdravka dala nam je da katalogiziramo knjige, što smo radile jako brzo kada smo shvatile način rada koji je

Radni prostor studenata na praksi u knjižnici Franjevačkog samostana u Mostaru

knjižnice, a njezina puna upotreba započet će nakon dovršetka unošenja knjižnog fonda.

Prema procjenama fra Ante, do sada je dovršena trećina toga posla. Osim fra Ante, koji je voditelj knjižnice, u knjižnici radi i gospođa Zdravka, dipl. knjižničarka, koja svakodnevno unosi knjige u Biblio.NET – softverski sustav koji se koristi u knjižnici. Prostor

mnogo lakši nego u svim drugim programima s kojima smo se dosad susrele. Osim toga, organizirale smo serijske publikacije po abecednom redu u *kompaktusima* i odvajale duplike na za to predviđena mjesta – u kutije na koje smo pisale koji se duplikati nalaze u njima. Franjevačka knjižnica kao središnja knjižnica Hercegovačke franjevačke provincije dobiva mnogo donacija, a i fratri doniraju svoje privatne knjižnice.

Kolegica Tihomira i ja organizirale smo donacije i darove kako bi se točno znalo koji je fratar donirao koje knjige, potom smo ih unesile u inventarnu knjigu i na kraju udarale pečat s oznakom knjižnice, označavale *ex librise* na darovanim primjercima na koje smo pisale ime fratra koji je poklonio knjige i datum kada je to učinjeno.

Naš radni dan započinjao je oko 8.30

sati, poslije doručka, a završavao je u 16 sati. Poslije toga kolegica Tihomira i ja bismo, nakon odmora kod kuće, kretale u obilazak grada. Mostar je prelijep grad s dugom povijesti koji može ponuditi mnogo toga zanimljivog. Nama je, kao i mnogim drugim turistima, najzanimljiviji bio obilazak Starog mosta i muzeja pored njega.

Jedan od najljepših pogleda pruža se iz kule pored Starog mosta iz koje smo gledale skakače.

Vrijeme je brzo prolazilo i nismo mogle vjerovati da su već protekla dva tjedna i da je vrijeme za povratak kući. U Mostaru smo doživjele nešto novo i uz Mostar čemo vezati jako lijepе uspomene.

Marija Bugarski

Kompaktusi knjižice Franjevačkog samostana u Mostaru

Popisivanje časopisa koje knjižnica posjeduje

Trenutno stanje
knjižnice Franjevačkog
samostana na Plehanu

Početno stanje izmjешtenog knjižnog fonda knjižnice Franjevačkog samostana na Plehanu

Studenti uređuju knjižnicu Franjevačkog samostana na Plehanu

Uređenje knjižnice Franjevačkog samostana na Plehanu

Franjevački samostan na Plehanu nalazi se jugoistočno od Dervente u Bosanskoj posavini. Izgrađen je 1875. godine. Uništen je 1992. godine u ratnim zbivanjima na tom prostoru. Samostan je posjedovao vrijednu zbirku umjetnina koju su sačinjavali akvareli, reljefi, puna plastika i vitraji poznatih umjetnika kao što su Meštrović, Hegedušić, Augustinčić,

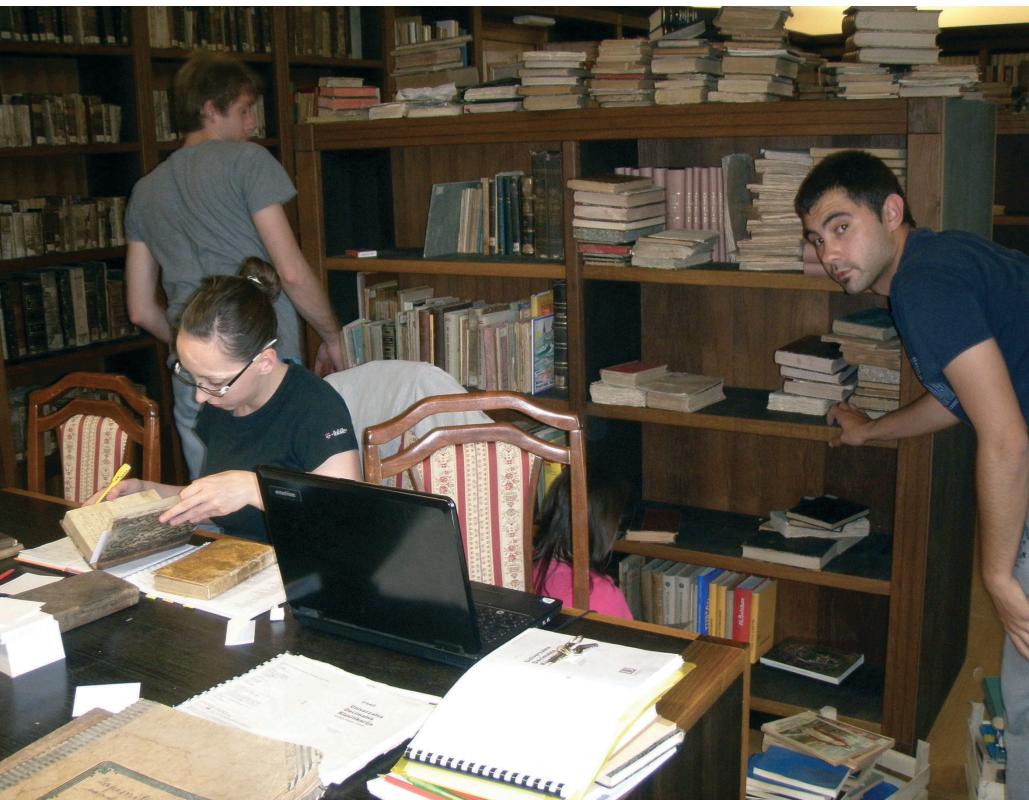
Murtić, Seder i dr., kao i knjižnicu s desetak tisuća jedinica knjižne građe i arhiv s bogatom povijesnom građom toga kraja i matičnim knjigama, koje se vode od 1763. godine. Knjižni fond sačinjavala su teološka, filozofska, povijesna i književna djela iz 19. i 20. st., djela franjevačkih pisaca iz 18. i 19. st. te novija građa. Od ratnih razaranja spašene su četiri tisuće jedinica građe koje su smještene na tri lokacije u Slavonskom Brodu, uglavnom u podrumske prostore, gdje su do 2009. godine bile izložene djelovanju vlage, kukaca i prašine, a dio je i poplavljena. U projektu uređenja knjižnice Franjevačkog samostana na Plehanu s ciljem otvaranja knjižnice zainteresiranim korisnicima sudjelovali su nastavnici i studenti preddiplomskog studija Informatologije na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, u sklopu stručne prakse ili kao volonteri. Prva faza održana je u lipnju 2009. godine u prostoru garaže Zlatnog cekina – ustavne za rehabilitaciju i odgoj djece u Slavonskom Brodu. Građu smještenu u kutije bilo je potrebno pregledati, usporediti s postojećim popisom u MS Excel-datoteci, temeljito očistiti od prašine i kukaca te odvojiti oštećenu i zaraženu građu. Dio pripreme za put na obnovljeni Plehan, gdje je dojučerašnja kapelica opremljena policama i pre-

mijenjena u prostor knjižnice, bilo je i pakiranje u nove kutije, pri čemu se građa razvrstavala u tri skupine: građa do 1900., od 1900. do 1945. i novija građa od 1945. Posebno su odvajani časopisi i arhivska građa. Druga faza odvijala se tijekom srpnja 2010. godine na Plehanu u prostoru samostana. Popis fonda ponovno je ažuriran, dodane su mu UDK-oznake i inventarni brojevi. Knjižni fond dobio je pečate, upisani su inventarni brojevi, stavljene su naljepnice sa signaturom i posložen je na police po UDK-klasifikaciji te stavljen u funkciju.

Projekt još nije dovršen. Oko 1000 knjiga koje su poplavljene i donesene odmah poslije rata na Plehan kako bi se tamo sušile, kao i ostavština pokojnih fratara Ante Kozine i Miroslava Cvitkovića od oko 1000 knjiga, nisu još ni upisane.

Završetak projekta planira se za ljeto 2012. godine. U uređenju knjižnice i njezinog fonda do sada su sudjelovali sljedeći studenti: Anita Bajić, Marina Basić, Marija Bugarski, Marija Cvek, Ivana Čadovska, Filip Delač, Biljana Đaković, Martina Ferko, Božidar Glas, Anamarja Hećimović, Ines Horvat, Andrea Jokić, Jelena Jurić, Dragana Koljenik, Katarina Marjanović, Mirta Pavličić, Anita Račman i Ana Tot.

Marija Cvek

Studenti uređuju knjižnicu Franjevačkog samostana u Tolisi

U razdoblju od sredine srpnja pa do kraja listopada 2010. godine studenti Informatologije Filozofskog fakulteta u Osijeku (Marija Bugarski, Domagoj Farkaš, Ivana Furi, Božidar Glas, Anamarija Hećimović, Ana Hefer, Maja Horvat, Andrea Jokić, Iva Jukić, Jelena Jurić, Dragana Koljenik, Mario Kuzman, Martina Marković, Kristina Orak, Mirta Pavičić) odradivali su praksu u sklopu projekta *Uređenje knjižnice Franjevačkog samostana Tolisa*. Tijekom prvog posjeta knjižnici utvrdilo se stanje građe i prostora te općenito stanje organiziranosti knjižnice. Veći dio građe nalazio se smješten u jednoj prostoriji koja ima dosta dobre uvjete za čuvanje i izlaganje građe. Ta prostorija trebala bi biti glavna prostorija knjižnice. Također, police su napravljene funkcionalno, tako da im se može bez problema pristupiti. Dosta građe nalazilo se u kutijama te izvan glavne prostorije odnosno na policama u hodniku na samom ulazu u glavnu prostoriju. Te police planirale su se koristiti za slaganje nove građe. Dio hodnika planira se iskoristiti i za

smještaj građe namijenjene posudbi te za sam posudbeni odjel. Stari fond (građa do 20. stoljeća) koristio bi se u reprezentativne svrhe i njemu je dan prioritet u obradi i prezentaciji, dok bi nova građa služila za korištenje i posudbu.

U knjižnici se također planira zapošljavanje stručne osobe – knjižničara. Veličina knjižničnog fonda nije poznata, no procjenjuje se na oko 12 000 jedinica. Iako je većina građe smještena u police, nije posložena ni po jednom kriteriju (iako se pretpostavlja da je u prijašnjim razdobljima građa bila smještana po *numerusu currensu*). Postoje stare knjige inventara, no one su nepotpune te je bilo potrebno izraditi novi inventarni popis. Osim monografija i referentne građe, u fondu se nalazi i stara periodika (dijelom uvezana) te nova periodika koja se uvezuje. Dio samostana uredjen je za muzejsku građu i ona se nalazi u posebno opremljenoj prostoriji. U prvoj fazi realizacije projekta uredenje knjižnice provedene su sljedeće aktivnosti:

1. Pregledavanje i razvrstavanje gra-

Praksa u

đe prema tri kriterija: vremenski, tematski i prema vrsti građe. Knjige do 1901. planirale su se obrađivati u prvoj fazi, a one nakon 1901. odvojiti posebno i zasad ne obrađivati. Prvi kriterij tako će zadovoljiti namjeru odvajanja starog fonda izdanog prije 20. stoljeća, koji je potrebno izdvajiti za reprezentativne svrhe. Drugi i treći kriterij olakšat će kasniju klasifikaciju po UDK-u.

2. Zaštita: detaljan pregled svake jedinice te, prema potrebi, čišćenje (otpršivanje građe) kistovima, uočavanje je li neka jedinica građe zaražena (npr. pljesni, kukci) te bilježenje oštećenja.

3. Popisivanje građe, izrada nove knjige inventara te dodjela osnovnih UDK-skupina.

Tijekom ljeta 2010. četiri su skupine studenata (svaku skupinu činilo je četvero ili petero studenata) boravile u samostanu u Tolisi. Prvi korak bio je razvrstati građu kronološki: građa do 1901. godine i nakon 1901. godine do danas. Također, odvajala se serijska građa koja se nije obrađivala te oštećena građa i građa bez naslovnih stranica. Sva građa nakon 1901. izmještena je u susjedne prostorije. Nakon što je građa razvrstana po navedenom vremenskom kriteriju, pristupilo se popisu, inventarizaciji građe i dodjeljivanju UDK-oznaka. Nakon što se napravio popis sve građe do 1901. godine, u inventarnoj knjizi bilo je oko 3500 zapisu. Prema inventarnoj knjizi najviše je građe iz 19. stoljeća s oko 2700 jedinica. Potom slijedi 18. stoljeće s oko 660 jedinica, 17. stoljeće s oko 50 jedinica i 16. stoljeće s oko 15 jedinica građe. Budući da se radi o staroj građi, na nju se nisu lijepile naljepnice sa signaturom, nego su studenti signaturu zapisali na papiriće koje su umetali u građu. Iako je plan prema hodogramu bio da se građa na police razvrsta prema UDK-skupinama, gvardijan samostana

knjižnici Franjevačkog samostana u Tolisi

u Tolisi izrazio je želju da građa bude smještena prema formatnom smještaju. Razlog je to što je građa trebala služiti u reprezentativne svrhe te što su police bile izrađene tako da budu podesive po formatu građe. Usljedilo je osmišljavanje formatnih skupina i odvajanje građe po skupinama: do 18.9 cm, od 19 do 21.9 cm, od 22 do 25.9 cm, od 26 do 30.9 cm i od 35 cm nadalje. Nakon razvrstavanja građe u skupine prema formatu, a prije samog slaganja na police, provjeroeno je odgovaraju li podaci na knjizi onima u *MS Excel*-

datoteci. Za označavanje inventarnog broja na hrptu te signature nabaviti će se naljepnice arhivske kakvoće. U knjige je unesen žig knjižnice, inventarni broj i signatura uneseni su olovkom na propisano mjesto te je potom građa poredana po formatu u police. Iako je plan bio unijeti zapise u sustav *ZAKI*, zbog nemogućnosti osposobljavanja sustava taj korak ostavljen je za drugu fazu projekta koja treba uslijediti u ljetu 2011. godine, kad se planira potpuna obrada građe (katalogizacija, lijepljenje naljepnica sa signaturom te povezivanje s

ostalim unesenim podacima o građi u sustavu *ZAKI*). Također, odlučeno je da će podatke iz *MS Excel*-tablice u papirnu inventarnu knjigu prepisati krasopisom jedan od fratara. Sav je planirani posao zahvaljujući posljednjoj skupini studenata, koji su u samostanu boravili puna dva tjedna, bio gotov tjedan dana prije međunarodnog znanstvenog kolokvija *Fran Martin Nedić – život i djelo (1810.–1895.)*, na kojem je otvorena i javnosti predstavljena uređena knjižnica.

Kristina Feldvari

Praksa u Muzeju Valpovštine

Na molbu dipl. arh. Mirjane Paušak Odsjek za informacijske znanosti svojim je studentima otvorio mogućnost odradivanja prakse u Muzeju Valpovštine. S praksom smo započeli u srpnju 2010. godine, a naš je zadatak uređenje muzejske knjižnice. Projekt se odvijao kroz dvije faze, od kojih smo s prvom uspjeli završiti već u rujnu. Prva je faza obuhvatila organizaciju prostora, čišćenje i razvrstavanje građe kroz koje su student Jakob Crnogaj i studentice Aleksandra Jokić i Duška Burić odradili stručnu praksu za ljetni akademski semestar.

Druga faza obuhvaća evidentiranje i obradu građe, tj. poslove inventarizacije, katalogizacije, klasifikacije i dodjeljivanja signature. Prvi dio druge faze, koji je obuhvatio samu inventarizaciju građe kroz *Microsoft Office Excel*-tablice, nalazi se pri samom kraju. Popisano je oko 4000 jedinica građe. Sama je građa trenutno klasificirana prema potrebama Muzeja Valpovštine. Napravljene su tematske skupine prema kojima je građa razvrstana.

Građa je klasificirana prema jeziku na kojem je napisana, pa će fond obuhvatiti građu na mađarskom, njemačkom, francuskom i engleskom jeziku, dok je ostala građa raspoređena prema tematiki i godini izdanja. Knjige tiskane do 1900. godine izdvojene

su kao muzejski eksponati te će tako biti i uvrštene u katalog. Knjige tiskane od 1900. godine razvrstane su prema tematskim skupinama koje se još uvijek nadopunjaju prema potrebi. Zasad postojeće skupine čine:

- o arheologija i numizmatika
- o etnologija
- o povijest
- o umjetnost
- o muzeji, galerije i izložbe
- o prirodne znanosti
- o sport
- o poljoprivreda, gospodarstvo i tehnologija
- o zakoni i društvene znanosti
- o filozofija, psihologija i religija
- o zdravlje i medicina
- o Valpovo i okolica.

Nakon završetka inventarizacije provjerit će se valjanost same klasifikacije te, kada se utvrdi da ona odgovara potrebama samog Muzeja, krenuti s katalogizacijom građe u nekom od Muzeju prihvatljivih programa. Dodjeljivanje signature i konačan raspored fonda na policama predstoje u završnoj fazi uređenja knjižnice Muzeja Valpovštine.

Duška Burić

Informacijska grafika i vizualizacija

Slika vrijedi tisuću riječi

Proces organiziranja, integriranja i interpretiranja osjetnih informacija ključna je aktivnost ljudske percepcije, koja se može nazvati „posrednikom“ između čovjekovih mentalnih struktura i njegove okoline. Osjetni sustav detektira i kodira energiju podražaja koje prima iz svoje okoline oblikujući ih u smislenu cjelinu.

Ovisno o modalitetu, čovjek te podražaje prima putem nekoliko osjetila, od kojih je vid među važnijima jer oko 80% informacija iz vanjskog svijeta primamo upravo putem vida. U posljednje se vrijeme prati snažan razvoj informacijske grafike (infografike) i suvremenih tehnologija vizualizacije informacija, podataka i znanja.

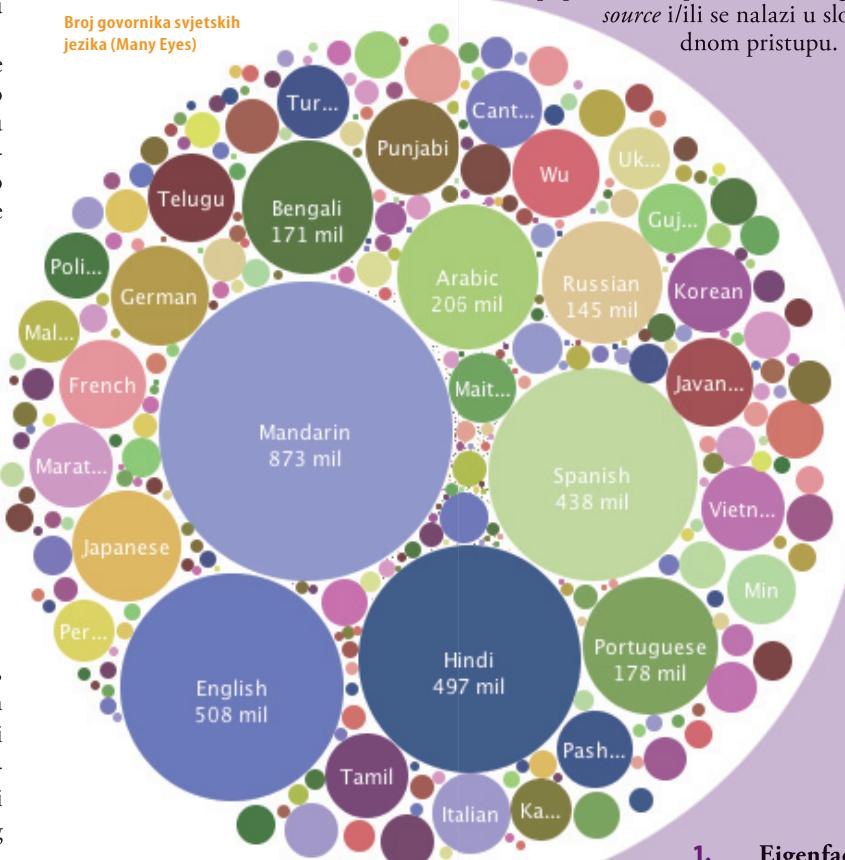
To nas ne bi trebalo začuditi jer, prema riječima hrvatskog filozofa Žarka Paića, živimo u vremenu vizualnih komunikacija u kojem slike posjeđuju moć novog metadiskursa medija i postaju znakom identiteta pojedinaca i skupina u umreženim sustavima.

Ukoliko se promatra njihov razvoj, riječ je o interdisciplinarnim područjima koja traže vještine i znanja iz različitih područja – statistike, pretraživanja informacija i tzv. rudarenja podataka, grafičkog dizajna i umjetnosti te poznavanja rada s novim informacijskim i računalnim tehnologijama. U svojoj su primjeni informacijska grafika i vizualizacija podataka multidisciplinarnе, tj. svoju primjenu nalaze u brojnim stručnim i znanstvenim područjima.

Geoinformacije i vizualizacija prostornih podataka posebno su se razvile s prodorom suvremenih tehnologija u područje geoznanosti, pa tako 3D-modeli i vizualiza-

cije u GIS-okružju postaju važnim čimbenikom pri izradi studijskih i projektnih rješenja.

Astronomi se sve češće koriste aplikacijama koje nude grafički prikaz koordinata nebeskih tijela

i vizualizaciju nebeskih koordinatnih sustava, a matematičare oduševljava mogućnost vizualizacije ploha i krivulja u geometriji.

Također, u posljednje se vrijeme sve češće primjenjuju i u području pretraživanja informacija, identificiranju relacija među prikazanim podacima i njihovog značenja te predviđanja mogućih trendova u promatranom području.

Sloboda izbora

Neki su alati *opensource* i nalaze se u slobodnom pristupu, dok su drugi komercijalni. Slijedi popis tek nekoliko odabranih alata koji grafički i vizualno prikazuju odredene matrice podataka te njihov kratki opis. Većina je ovdje popisanih i opisanih alata *opensource* i/ili se nalazi u slobodnom pristupu.

1. Eigenfactor

(<http://eigenfactor.org/index.php>) – projekt Sveučilišta u Washingtonu važan ponajprije za akademsku zajednicu jer određuje faktor utjecaja određenih znanstvenih časopisa, a kasnije i grupiranje i vizualizaciju srodnih znanstvenih područja. Omogućeno je jednostavno i složeno pretraživanje i rezultati se odnose isključivo na pojedine naslove časopisa, a ne na znanstvenike, autore članaka.

2. FeatureLens

(<http://www.cs.umd.edu>)

podataka: novi pogled na svijet

[edu/hcil/textvis/featurelens/](http://hcil/textvis/featurelens/)) – jedan od projekata vizualizacije sveučilišta u Marylandu koji vizualizira tekstne dokumente na osnovi odabranih algoritama. Može prikazati učestalost pojavljivanja određene riječi u nekom poglavljiju ili tekstu i identificirati zanimljive tekstualne obrasce (popularne pojmove, pojmove čija učestalost raste ili opada kroz tekst, pojmove koji se učestalo pojavljuju na početku i na kraju teksta, ali ne i u sredini itd.) i međusobno ih uspoređivati.

3. Gephi (<http://gephi.org/>) – poznat i kao Photoshop za podatke. Također pogodan za vizualizaciju velikih skupina podataka, posebno društvenih mreža. Omogućuje lako uočavanje određenih obrazaca, postavljanje hipoteza na osnovi obrađenih podataka i uočavanje neobičnih pojava ili nepravilnosti u podatkovnim strukturama. Na službenim se stranicama mogu pronaći informacije o svim odlikama ove aplikacije, ali i vrlo dobar wiki i videotutorijali za one koji se odluče preuzeti i koristiti Gephi.

4. Gapminder (<http://www.gapminder.org/>) – alat koji dokazuje da statistika i statistički podaci mogu biti vrlo privlačni. Vizualizirajući brojke statističkih istraživanja stvara animirane i interaktivne grafičke prikaze iz područja ekonomije, znanosti o okolišu, medicine, tehnologije i mnogih drugih područja. Nalazi se u slobodnom pristupu, a na službenim se stranicama projekta može pruziti desktop-inačica te pogledati kratak videotutorijal kako instalirati i koristiti ovaj alat.

5. ManyEyes (<http://www-958.ibm.com/software/data/cognos/maneyes/>) – IBM je izradio online servis koji omogućuje vrlo laku vizualizaciju podataka u tri koraka. Moguće je pregledavati postojeće skupine podataka i trenutne vizualizacije ili stvoriti vlastitu vizualizaciju na osnovi postojećih skupina podataka, a registracijom se otvara i mogućnost vizualizacije vlastitih podataka i aktivnog sudjelovanja i interakcije sa zajednicom *ManyEyes*. Podaci se mogu vizualizirati u obliku

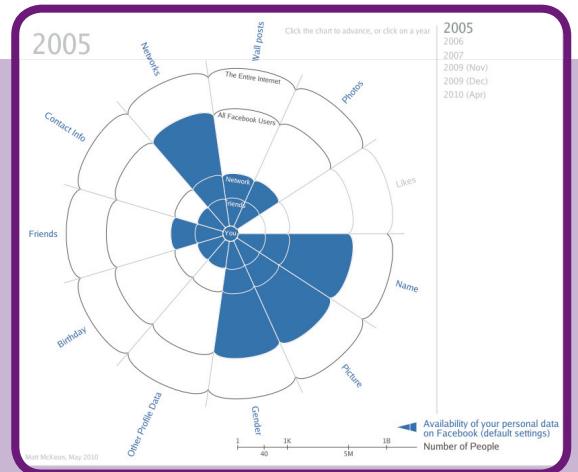
grafikona, dijagrama, *tag clouds* i drugih tipova grafova (*bubble chart*, *matrix chart*, *pie chart* i dr.).

6. ParaView (<http://www.paraview.org/>) – opensource program za kvalitativnu i kvantitativnu analizu i vizualizaciju podataka. Obraduje strukturirane i nestrukturirane podatke, slikovne priloge, poligone i AMR-podatke. Pogodan je za analizu velikih podatkovnih matrica jer koristi distribuiranu računalnu memoriju, pa se tako može koristiti i za vizualizaciju podataka terabitnih veličina na superračunalima ili manjih podatkovnih matrica na prijenosnim računalima.

7. Processing (<http://www.processing.org/>) – opensource programski jezik i okruženje, isprva osmišljen kao vizualni vodič za računalno programiranje, a trenutno jedan od najboljih alata za grafičko prikazivanje informacija, vizualizaciju i animaciju. Krajnji se grafički prikazi mogu eksportirati u 2D-, 3D-, PDF-, DXF-, TIFF- i druge formate. Na službenim se stranicama može pronaći obilna dokumentacija i desetak knjiga, izvrsni tutorijali i wikiji, a svi zajedno vrlo dobro objašnjavaju i olakšavaju rad s ovim alatom.

8. Social Collider (<http://socialcollider.net/>) – online aplikacija u slobodnom pristupu koja omogućuje vizualizaciju međusobne povezanosti postova na Twitteru uzimajući u obzir odabranu ključnu riječ. Vrlo je zanimljiv i sociološki apsektove aplikacije jer izravno pokazuje kako nastaju i kako se šire memi u umreženim sustavima.

9. Social Action (<http://www.cs.umd.edu/hcil/socialaction/>) – još jedan projekt vizualizacije Sveučilišta u Marylandu koji kombinacijom statističkih metoda i vizualizacije omogućuje analizu društvenih mreža i njihovih struktura. Neke su od odlika ovog alata 2D-prikaz određenih obrazaca i nepravilnosti, filtriranje nepotrebnih točaka (elemenata), pojednostavljinjanje prikaza grupiranjem podataka, rangiranje prema određenim parametrima i dr. Za pristup alatu i njegovo

Vizualizacija privatnosti na Facebooku (Processing)

korištenje potrebno je kontaktirati članove projekta.

10. Tag Galaxy (<http://taggalaxy.de/>) – i ljubitelji fotografije imaju svoju online aplikaciju za vizualizaciju koja prema određenom tagu vizualizira fotografije sa servisa Flickr u 3D-prikazu. Aplikacija je u slobodnom pristupu.

11. Visualization Toolkit (<http://www.vtk.org/>) – opensource softver za 3D-računalnu grafiku, modeliranje, obradu slike i vizualizaciju informacija (u obliku skalarnih, vektorskih i tenzorskih polja). VTK se koristi i u mnogim komercijalnim aplikacijama, a baza je i već spomenutog programa ParaView.

Budućnost pripada vizualnoj komunikaciji i dizajnu. Razvoj novih tehnologija i trendova potiče osmišljavanje interaktivnih, intuitivnih, dinamičnih sučelja, obogaćenih pluginovima i widgetsima koji će olakšati pretraživanje, filtriranje, prikaz i usporedbu odabranih sadržaja. Postoji mnogo vizualizacijskih alata i aplikacija za grafički prikaz informacija, podataka i znanja, pa svatko može vrlo lako odabrati ono što odgovara cilju njegova istraživanja. No kako to kažu na Sveučilištu u Marylandu, sve ih povezuje vizualizacijska mantra: „Overview first, zoom and filter, then details-on-demand.“

Milijana Mičunović

Aktivnosti Kluba studenata informacijskih

Klub studenata informacijskih znanosti „Libros“ nastavio je i u 2010. godini sa svojim standarnim aktivnostima, kojima su promjenom vodstva Kluba pripadane i neke nove.

Trenutačno je prioritet Kluba časopis „Libros“ koji je prošle godine doživio svoje prvo izdanje, a ove godine izaći će novi brojevi uz određene izmjene. Časopis će u online izdanju izlaziti je-

dnom u semestru, odnosno dvaput u akademskoj godini, a planira se i jedno tiskano izdanje koje bi obuhvatilo kvalitetnije članke izdane u prethodna dva online izdanja. Zbog navedenih promjena u načinu izlaženja časopisa izrađuje se nova mrežna stranica Kluba s pripadajućim prepoznatljivim dizajnom čija bi namjena, osim služenja časopisu, bila i pružanje

informacija studentima Odsjeka u obliku novosti na naslovnoj stranici te uvođenjem novog foruma koji bi bio namijenjen i razmjeni literature i skripta za predavanja i ispite.

Također, Klub je kao jednu od stalnih aktivnosti uveo i organizaciju studentskih putovanja vezanih uz stručne konferencije, sajmove i ustanove. Cilj je Kluba prvenstveno dati potporu

Rad u bibliobusnoj službi Knjižnica grada Zagreba

Nakon završetka studijskog programa Informatologije na Odsjeku za informacijske znanosti u Osijeku pružila mi se izvanredna prilika za zaposlenje u bibliobusnoj službi u Knjižnicama grada Zagreba. Iako je posao zahtijevao trajno preseljenje u hrvatsku metropolu, prihvatile sam ga bez dvojbi, a pozitivna iskustva redala su se već od prvog radnog dana potvrđujući vjeru u kreativnost i kvalitetu toga posla. Bibliobusna služba u Knjižnicama grada Zagreba djeluje od 1976. godine. Dva su bibliobusa koji voze u četiri smjene te staju na 73 stajališta u gradu, njegovoj okolini i radnim organizacijama. Bibliobus svakih 14 dana dolazi na isto mjesto. Korisnicima je na raspolaganju bogat fond od oko 65 000 svezaka dječje literature, beletristike domaćih i stranih autora, stripova te popularnoznanstvenih djela. Knjige korisnici mogu birati sami ili uz stručnu pomoć knjižničara informatora, a postoji i mogućnost rezerviranja knjiga.

Iako se posljednjih godina broj stajališta pri radnim organizacijama

smanjio, i dalje postoji velik interes za knjigu i čitanje, a neke od radnih organizacija koje iz tjedna u tjedan posjećujemo su i INA, Ericsson, Tvornica željezničkih vozila Gredejl, Končar, Poglavarstvo Grada itd. Bibliobus uglavnom staje u mjestima ili dijelovima grada Zagreba koji nemaju knjižnicu, kod škola, mjesnih odbora i sl., a knjiga se pojedinim akcijama nastoji približiti i najmanjim korisnicima. Tako je u Mjesecu hrvatske knjige, od 15. listopada do 15. studenog, svim prvašićima omogućen besplatan upis u knjižnicu. Osim ponedjeljka, koji je rezerviran za interne poslove, svakodnevno putujemo i omogućujemo stanovništvu pristup informacijama i literaturi potrebnoj za obrazovanje, informiranje, zabavu i sl. Upravo ta pokretljivost i prisniji kontakt s korisnicima čine posao zanimljivijim i ljestvijim. Često se dogodi i da nas članovi dočekaju i počaste kolačima i drugim slasticama. U nekim mjestima i čitave obitelji, od onih najmladih pa do roditelja,

Blaženka Čuić diplomirala je na diplomskom studiju Informatologije i zaposlena je u bibliobusnoj službi Knjižnica grada Zagreba

posjećuju bibliobus i dolaze po svoju dvotjednu zalihu knjiga. Među kolegama vlada prijateljska, poticajna i suradnička atmosfera, tako da svi zajedno svojim radom utječemo na kvalitetu usluge. Rad u bibliobusnoj službi kreativan je, dinamičan i zabavan posao koji omogućuje stjecanje teorijskih i praktičnih znanja, a njegova pokretljivost mijenja rutinu svakidašnjeg života i rada. Zbog svega toga, kao i zbog svog prisnog kontakta s korisnicima, ispunjava me zadovoljstvom.

Blaženka Čuić

znanosti „Libros“ u 2010. godini

studentima te ih podučiti kako prikupiti financijska sredstva i sponzore te samostalno organizirati putovanja na stručne skupove, konferencije i slično. Tako je u ovoj godini organiziran put na Interliber 2010. u suradnji sa Studentskim zborom te put troje studenata na 14. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji u Poreču, a u tijeku je organizacija još nekoliko putovanja o kojima

će studenti biti pravovremeno obaviješteni.

Klub osim formalnih mjesecnih sastanaka planira i organizaciju nekoliko partija tijekom akademске godine za sve studente Odsjeka kao znak dobrodošlice brukošima te povodom otvaranja novih mrežnih stranica. Osim navedenih aktivnosti, Klub u svakodnevnom radu nastoji provoditi svoje primarne cilje-

ve, a to su skrb za ostvarivanje obrazovnih, društvenih, kulturnih i drugih interesa studenata, utjecaj na kvalitetu studija te poštivanje studentskih prava i sloboda, promicanje struke, sudjelovanje u radu Odsjeka te povezivanje i suradnja s drugim sličnim organizacijama u Hrvatskoj i svijetu.

Ivana Čadovska

OGLAS

Impresum

NOVOSTI Odsjeka za informacijske znanosti
Filozofskog fakulteta u Osijeku

Izдавач:

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

Za izdavača:

Ana Pintarić

Urednica:

Maja Krtalić

Grafičko-likovno oblikovanje:

Josipa Selthofer

URL: <http://web.ffos.hr/infoznanosti/>

Novosti izlaze jednom godišnje.

Lektor:

Goran Tanacković Faletar

Tisk:

Adresa uredništva:

Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske znanosti
Lorenza Jägera 9
HR-31000 Osijek
Telefon: 031 494 689;
telefaks: 031 212 514

Novosti su dostupne na mrežnim stranicama
Odsjeka za informacijske znanosti: <http://web.ffos.hr/infoznanosti/?id=95>

TISKANA INAČICA DOSTAVLJA SE BESPLATNO.

Odsjek u brojkama

Diplomirani studenti u 2010. godini:

- u 2010. godini studij je završilo 37 prvostupnika informatologije (preddiplomski studij) i 9 magistara informatologije (diplomski studij)
- 18 studenata diplomiralo je na dodiplomskom studiju Knjižničarstva.

Upisani studenti u ak. god. 2010./2011.:

- 106 studenata studira na preddiplomskom studiju Informatologije
- 98 studenata studira na diplomskom studiju Informatologije
- 11 studenata apsolventi su starog programa dvopredmetnog studija Knjižničarstva.

Osoblje Odsjeka za informacijske znanosti:

Broj osoblja: 17 (2 izvanredna profesora, 4 docenta, 2 viša asistenta, 2 asistenta magistra znanosti, 7 asistenata).

Doktorirali u 2010.: Boris Badurina, Maja Krtalić

Izabrani u viša zvanja: Sanjica Faletar Tanacković izabrana je u zvanje docenta, Boris Badurina i Maja Krtalić izabrani su u zvanje višeg asistenta.

Osvjene nagrade: Članak Kornelije Petr Balog naslovljen Measuring Croatian public and academic library culture: Interviews with library directors objavljen u časopisu Performance Measurement and Metrics (vol. 10, br. 3, 2009.) ušao je u uži izbor za nagradu Outstanding Paper Awards te je posebno pohvaljen.

Promjene vodstva Odsjeka: Od 1. listopada 2008. do 30. rujna 2010. Odsjek je vodio izv. prof. dr. sc. Damir Hasenay. Dana 1. listopada 2010. za voditelja Odsjeka izabran je doc. dr. sc. Zoran Velagić.

Ustrojstvo

Voditelj Odsjeka:
doc. dr. sc. Zoran Velagić
Zamjenica voditelja Odsjeka:
doc. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković

Katedra za upravljanje knjižnicama i organizaciju informacija

izv. prof. dr. sc. Kornelija Petr Balog, predsjednica katedre
doc. dr. sc. Gordana Dukić
Snježana Stanarević, asistentica
Ivana Martinović, asistentica
mr. sc. Boris Bosančić, asistent
Kristina Feldvari, asistentica
Tomislav Jakopec, asistent

Katedra za povijest knjige, nakladništvo i knjižarstvo

doc. dr. sc. Jelena Lakuš, predsjednica katedre
doc. dr. sc. Zoran Velagić
dr. sc. Boris Badurina, viši asistent
mr. sc. Anita Papić, asistentica
Josipa Selthofer, asistentica
Milijana Mičunović, asistentica

Katedra za zaštitu pisane baštine i suradnju baštinskih ustanova

doc. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković, predsjednica katedre
izv. prof. dr. sc. Damir Hasenay
dr. sc. Maja Krtalić, viša asistentica
Darko Lacović, asistent